

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МОСТОВИЙ ВАЛЕРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 351:37.046.16

**ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО
В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**

25.00.04 – місцеве самоврядування

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Запоріжжя – 2021

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Класичному приватному університеті, м. Запоріжжя.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор
БІКУЛОВ Дамір Тагірович,
Запорізький національний університет,
завідувач кафедри бізнес-адміністрування
та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
БОБРОВСЬКА Олена Юріївна,
Університет митної справи та фінансів,
професор кафедри економіки
та соціально-трудова відносин;

кандидат наук з державного управління, доцент
ГРЕВЦЕВА Євгенія Олександрівна,
Комунальний заклад «Запорізький обласний
інститут післядипломної педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради,
доцент кафедри менеджменту освіти
та психології.

Захист дисертації відбудеться «24» вересня 2021 р. о 9⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 17.127.03 в Класичному приватному університеті за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 124.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Класичного приватного університету за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 114.

Автореферат розісланий «20» серпня 2021 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

К. О. Набока

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. У сучасних умовах загальнодержавного євроінтеграційного процесу та розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад в Україні актуалізується проблема пошуку нових шляхів удосконалення публічно-приватного партнерства. Це посилюється потребою в розвитку інвестиційної діяльності на місцевому рівні, зумовленою певною обмеженістю бюджетних ресурсів окремих територій, неспроможністю органів публічної влади без додаткового інвестування реалізувати окремі інноваційні проєкти, що сприяють модернізації та сталому розвитку об'єднаних територіальних громад і держави загалом. Реалізація багатьох інвестиційних програм та проєктів регіонального розвитку потребує, крім державного фінансування, активного залучення коштів приватного сектору.

У контексті децентралізації вивчення проблеми розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад як суб'єктів місцевого самоврядування, зобов'язаних забезпечувати суспільне життя, вирішувати соціально-економічні питання в межах певної території, адекватно реагуючи на основні вимоги й очікування громадян, наразі є особливо актуальним. Публічно-приватне партнерство виступає ефективним інструментом розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ).

Концептуальні ідеї публічно-приватного партнерства в забезпеченні розвитку інфраструктури територіальних громад ґрунтуються на засадах Конституції України (1996 р.); ключових положеннях Законів України «Про державно-приватне партнерство» (2010 р.), «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (2015 р.), «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україні» (2015 р.), «Про концесію» (2019 р.), «Про оцінку впливу на довкілля» (2019 р.), Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (2014 р.), Постанови КМУ «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 рр.» (2020 р.) тощо.

Питання публічно-приватного партнерства висвітлили у своїх працях українські та зарубіжні науковці, зокрема: І. Бовсунівська, Г. Боднар, І. Брайловський, Є. Гревцева, В. Жук, М. Латинін, А. Мерзляк, В. Огаренко, С. Сімак, С. Терещенко, П. Шилепницький та ін. Різні аспекти розвитку об'єднаних територіальних громад у системі місцевого самоврядування розкрили Д. Бікулов, О. Бобровська, В. Боклаг, С. Грищенко, В. Заблоцький, А. Заскалкін, О. Мордвінов, О. Мочков, О. Підкуйко, П. Покатаєв, В. Тищенко, О. Фоменко та ін. Але попри ґрунтовну наукову розробленість проблеми впровадження публічно-приватного партнерства (далі – ППП) в Україні питання залучення його до забезпечення розвитку інфраструктури територіальних громад потребує додаткових досліджень.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в межах наукових тем Класичного приватного університету: «Теоретико-методологічні та філософсько-історичні основи розвитку й перспективи реформування державного управління в Україні» (номер державної

реєстрації 0113U000589); «Теорія і практика публічного управління й адміністрування в Україні та зарубіжних країнах» (номер державної реєстрації 0116U002645). Внесок здобувача полягає в систематизації та узагальненні концептуальних засад публічно-приватного партнерства в забезпеченні розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад.

Мета і завдання дослідження. *Метою дослідження є науково-теоретичне обґрунтування впровадження публічно-приватного партнерства як одного з напрямів удосконалення системи управління розвитком інфраструктури об'єднаних територіальних громад.*

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі *завдання*:

- розкрити сутність понять «публічно-приватне партнерство», «інфраструктура об'єднаної територіальної громади»;
- висвітлити зарубіжний досвід організації публічно-приватного партнерства в державному управлінні;
- відстежити генезу наукової думки щодо розвитку публічно-приватного партнерства в системі державного управління загалом і його особливостей у контексті місцевого самоврядування та об'єднаних територіальних громад зокрема;
- окреслити нормативно-правові засади та принципи реалізації публічно-приватного партнерства в Україні в умовах децентралізації;
- визначити методологічні підходи до публічно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад;
- охарактеризувати перспективні напрями публічно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад в Україні;
- розробити концептуальну модель забезпечення розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад в умовах публічно-приватного партнерства.

Об'єкт дослідження – державне регулювання розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні засади забезпечення розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад в умовах публічно-приватного партнерства.

Методи дослідження. У процесі підготовки дисертації застосовано системний підхід і комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, таких як: *абстрактно-логічний* – для визначення сутності понять «публічно-приватне партнерство», «інфраструктура об'єднаної територіальної громади»; *аналізу та синтезу* – для надання характеристики зарубіжного досвіду організації публічно-приватного партнерства в державному управлінні, визначення перспектив його використання в Україні, осмислення механізмів розвитку публічно-приватного партнерства; *систематизації* – для висвітлення наукової дискусії щодо розвитку ППП у системі державного управління загалом і його особливостей у контексті місцевого самоврядування й розвитку об'єднаних територіальних громад; *моделювання* – для розробки концептуальної моделі забезпечення розвитку інфраструктури ОТГ; *узагальнення* – для формулювання висновків та пропозицій.

Інформаційну основу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти; офіційні публікації міжнародних організацій; наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників; інтернет-ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів. Основні положення дослідження, що мають елементи новизни, полягають у такому:

вперше:

– розроблено та науково обґрунтовано концептуальну модель забезпечення розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад в умовах публічно-приватного партнерства, яка інтегрує такі складники: мету, суб'єктів взаємодії ППП у розвитку інфраструктури ОТГ (держава, об'єднана територіальна громада, бізнес); нормативну базу публічно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад; принципи взаємодії в контексті ППП; об'єкти розвитку інфраструктури ОТГ; найпривабливіші сфери для реалізації проєктів ППП у розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад; етапи реалізації проєктів розвитку інфраструктури ОТГ у межах публічно-приватного партнерства; компоненти відповідності приватних партнерів для ППП у розвитку інфраструктури ОТГ (мотиваційний, компетентний, авторитетний, результативний) та критерії відбору приватних партнерів для публічно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури ОТГ до кожного з компонентів; переваги впровадження ППП в об'єднаних територіальних громадах та очікуваний результат;

удосконалено:

– напрями розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад (спрямованість інфраструктурних проєктів на спеціальну адаптацію до вимог і потреб громади; ремонт, якісне технічне утримання автомобільних доріг; будівництво, реконструкція інженерних мереж, об'єктів ЖКГ; модернізація соціальної сфери та соціального захисту людей; забезпечення достатнього рівня спроможності системи охорони здоров'я в лікуванні та профілактиці COVID-19; створення сприятливих умов для розвитку сильного й конкурентоспроможного малого та середнього бізнесу; створення й збереження робочих місць для жителів громади; подолання шкідливого впливу промислових підприємств на екологію ОТГ, постійний моніторинг якості повітря та забруднення довкілля; збільшення тривалості життя людей ОТГ; реконструкція, розширення полігонів твердих побутових відходів, будівництво сміттєпереробних комплексів);

– наукові підходи до визначення критеріїв відбору приватних партнерів для ППП з метою розвитку інфраструктури ОТГ: зацікавленість у розвитку ОТГ; наявність стратегії розвитку інфраструктури об'єднаної територіальної громади; інвестиційна спроможність для реалізації стратегії; готовність до взаємодії «влада-бізнес» (як *індикатора мотивації* готовності до участі в ППП з метою забезпечення розвитку інфраструктури ОТГ); кваліфікація, обізнаність, професіоналізм; досвід проєктної діяльності, взаємодії в ППП; дієздатна команда; володіння формами роботи з бізнесом та інвесторами; спроможність ефективного управління; готовність до навчання й удосконалення у сфері ППП (як *індикатора компетентності* учасників ППП у розвитку інфраструктури ОТГ); репутація серед бізнесу, інвесторів, підтримка підприємництва; рейтинги регіону, ОТГ у ділових колах; відкритість влади; відсутність корупційних проявів; дотримання правил і

процедур, відсутність суттєвих скарг та нарікань (як *індикатора авторитетності* партнерів); ефективність проєктної діяльності; високий рівень залучення інвестиційних ресурсів для реалізації проєктів розвитку інфраструктури ОТГ; високі економічні показники; реалістичність і релевантність пропозицій публічно-приватного партнерства (як *індикатора результативності* діяльності в межах публічно-приватного партнерства з метою забезпечення розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад);

набули подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат державного регулювання публічно-приватного партнерства в забезпеченні розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад України, а саме: розкриття сутності поняття «публічно-приватне партнерство» як специфічного виду юридично оформленої довготривалої комплексної взаємодії державної влади або місцевого самоврядування та приватного сектору, що передбачає партнерські відносини публічних і приватних учасників і яка спрямована на вирішення соціально-економічних завдань національного та регіонального значення, зокрема на забезпечення розвитку інфраструктури ОТГ, на основі об'єднання досвіду й очікуваних результатів, розподілу фінансових ризиків і відповідальності органів публічної влади та бізнесу з метою реалізації запланованих інвестиційних проєктів;

– концепт формування діяльності органів місцевого самоврядування щодо розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад із залученням механізмів публічно-приватного партнерства.

Практичне значення результатів дослідження полягає в обґрунтуванні рекомендацій, спрямованих на реалізацію публічно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад, та в розробленні пропозицій щодо перспективних напрямів розвитку публічно-приватного партнерства на регіональному рівні.

Основні положення, висновки, рекомендації та результати дослідження використані в роботі Запорізької міської ради, зокрема при розробці Програми економічного і соціального розвитку м. Запоріжжя на 2021 рік (довідка про впровадження від 20.08.2020 № 06/03-27/02708); у роботі районної адміністрації Запорізької міської ради по Олександрівському району при розробленні нормативно-правових актів, обґрунтуванні програмних документів районної адміністрації тощо (довідка про впровадження від 20.02.2021 № 20/02-28). Ідеї щодо організації публічно-приватного партнерства, структура угод про соціальну відповідальність членів громади, корпоративної культури, яка інтегрована в соціальну систему територіальної громади м. Запоріжжя, реалізовано в практичній діяльності ПАТ «МОТОР СІЧ» (довідка про впровадження від 03.03.2021 № ДСО/03-10786). Теоретичні розробки дисертаційної роботи використовують у навчальному процесі Класичного приватного університету при викладанні дисциплін: «Регіональне управління та місцеве самоврядування в Україні», «Державне та регіональне управління» (довідка про впровадження від 02.09.2020 № 45).

Особистий внесок здобувача. Дисертацію виконано здобувачем самостійно. Висновки й результати, у тому числі й ті, що характеризують наукову новизну, отримані та сформульовані автором самостійно.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідалися й обговорювалися на V Міжнародній науково-практичній конференції «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика» (м. Запоріжжя, 2017 р.); на Всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Державне і муніципальне управління: теорія, методологія, практика» (м. Запоріжжя, 2018 р.), «Державне управління в Україні: виклики та перспективи» (м. Запоріжжя, 2018 р.), «Проблеми управління економічним потенціалом регіонів» (м. Запоріжжя, 2018 р.); Міжрегіональній науково-практичній конференції студентів та молодих вчених «Сучасні тенденції розвитку менеджменту» (м. Запоріжжя, 2018 р.); XIII Університетській науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих вчених ЗНУ «Молода наука-2020» (м. Запоріжжя, 2020 р.).

Публікації. Результати дослідження викладено в 12 друкованих працях, із них: 4 статті в наукових фахових виданнях України, 1 стаття в зарубіжному періодичному науковому виданні, 7 матеріалів науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (295 найменувань), додатків. Загальний обсяг дисертації – 246 сторінок. Робота містить 19 таблиць та 17 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження; визначено мету й завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження; сформульовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; вказано відомості щодо апробації та публікацій.

У **першому розділі** – *«Теоретико-методологічні засади публічно-приватного партнерства в державному управлінні»* – висвітлено сутність поняття «публічно-приватне партнерство»; розкрито історико-управлінський аспект розвитку публічно-приватного партнерства; відстежено генезу наукової думки щодо розвитку публічно-приватного партнерства в системі державного управління загалом та його особливостей у контексті місцевого самоврядування й об'єднаних територіальних громад зокрема; окреслено зарубіжний досвід організації публічно-приватного партнерства в державному управлінні; запропоновано авторську дефініцію поняття «публічно-приватне партнерство».

Публічна влада є складовою держави й має дві форми: державна влада та муніципальна влада. Держава та громадськість повинні вибудувати й удосконалити конструктивний діалог з вирішення питань подолання проблем соціально-економічного розвитку ОТГ (В. Заблоцький). Цільове спрямування партнерства – розвиток інфраструктури, розробка інноваційних технологій, вирішення довгострокових завдань, взаємна вигода на основі комплексу

прогресивних форм і перспективних сфер упровадження державного та приватного секторів (С. Грищенко). Основними видами партнерства держави та бізнесу є інноваційне партнерство та інвестиційне партнерство (С. Сімак). Поняття «публічно-приватне партнерство» Європейською економічною комісією ООН визначено як інноваційну довгострокову контрактну угоду щодо розвитку інфраструктури й надання публічних послуг шляхом використання коштів, досвіду та мотивації приватного сектору у сферах, що зазвичай входять до відповідальності уряду.

У площині наукових досліджень існують різні дефініції поняття «публічно-приватне партнерство», зокрема це співпраця бізнесу й державної влади та муніципальної (В. Заблоцький). У широкому значенні ППП – це будь-яка співпраця в різних сферах суспільного життя, підтримка державою бізнесу та посилення його соціальної ролі; у вузькому – партнерство при реалізації суспільно значущих інвестиційних проєктів тощо (С. Єгоричева, М. Лахижа); у загальному – комплексний механізм співробітництва (взаємодії) органів державної влади або місцевого самоврядування та приватного партнера на основі об'єднання ресурсів і розподілу ризиків, метою якого є забезпечення фінансування, створення й експлуатація суспільно (соціально) значущих об'єктів на довгостроковій основі; у конкретному – комплексний інституціональний інструмент забезпечення оптимального використання наявного потенціалу суспільства шляхом консолідації ресурсів держави, приватного капіталу та громадянського суспільства (С. Сімак).

У наукових працях з державного управління категорії «публічно-приватне партнерство» та «державно-приватне партнерство» часто застосовують як тотожні, що пов'язано з лексичними особливостями перекладу цього поняття з англійської мови (Public-Private Partnership – публічно-приватне партнерство). Звідси – існування різних підходів до його тлумачення. Проте, як зазначено в Цивільному кодексі України, саме публічно-приватне партнерство, яке має ознаки політично-управлінського категорійно-понятійного комплексу, на відміну від державно-приватного партнерства, розширює коло партнерських відносин між приватним сектором і державою, а також між суб'єктами публічного права, зокрема, між юридичними особами публічного права. Поняття «публічно-приватне партнерство» є набагато об'ємнішим порівняно з управлінським терміном «державно-публічне партнерство».

Розвиток публічно-приватного партнерства в Україні викликаний трансформаційними процесами, що відбулися в політичній, економічній, соціальній сферах на порубіжжі ХХ–ХХІ ст., а також суспільною потребою. Це зумовило пошук нових шляхів і напрямів управлінської діяльності щодо державного регулювання ППП. Поява ППП в Україні пов'язана, звичайно, зі здобуттям незалежності й початком розбудови самостійної суверенної держави. Необхідно було вивчити зарубіжний досвід упровадження ППП, максимально адаптувати його до українських реалій та соціально-економічних умов держави, які тільки розпочинали своє становлення. Виникла необхідність раціонального розподілення економічних та суспільних благ, за рахунок чого й створюються ті чи інші форми партнерства. Саме ППП сприяє залученню ресурсів інвестиційно спроможних приватних структур у суспільно значущі проєкти економічного та соціального розвитку держави загалом і регіонів зокрема, в інфраструктурні

програми оновлення певних ОТГ; запровадженню витратних, дорогих інноваційних технологій, з одного боку, і зацікавленості бізнесу в довгостроковому співробітництві з державними гарантіями – з іншого.

Історичні аспекти публічно-приватного партнерства пов'язані з державними функціями й світовими тенденціями економічного розвитку, що спонукали до поєднання організаційних, фінансових спроможностей держави та приватного сектору. Дослідники виокремлюють чотири етапи в історії публічно-приватного партнерства. Зарубіжний досвід запровадження публічно-приватного партнерства, зокрема з метою забезпечення розвитку інфраструктури територій, аналізували О. Батанов, С. Єгоричева, М. Лахижа, О. Мордвінов та ін. Процес запровадження ППП у кожній країні має свої особливості, механізми, інструменти його функціонування, що є найоптимальнішими для специфіки політичного, економічного, соціального розвитку. Проте спільною рисою є взаємовигідне співробітництво держави та приватного сектору з метою реалізації проєктів суспільної значущості шляхом залучення бізнесу до реалізації стратегій соціально-економічного розвитку держави, у тому числі інфраструктури ОТГ.

Виокремлено перспективні напрями впровадження зарубіжного досвіду публічно-приватного партнерства на території України, зокрема в контексті розвитку інфраструктури ОТГ: спрямованість інфраструктурних проєктів на спеціальну адаптацію до вимог і потреб громади; ремонт, якісне технічне утримання автомобільних доріг; будівництво, реконструкція інженерних мереж, об'єктів ЖКГ; модернізація соціальної сфери й соціального захисту людей; забезпечення достатнього рівня спроможності системи охорони здоров'я в лікуванні та профілактиці COVID-19; створення сприятливих умов для розвитку сильного й конкурентоспроможного малого та середнього бізнесу; створення й збереження робочих місць для жителів ОТГ; подолання шкідливого впливу промислових підприємств на екологію об'єднаних територіальних громад, постійний моніторинг якості повітря та забруднення довкілля; збільшення тривалості життя людей ОТГ; реконструкція, розширення полігонів твердих побутових відходів, будівництво сміттєпереробних комплексів.

На основі аналізу теоретичних джерел і наукових досліджень запропоновано авторське визначення поняття «публічно-приватне партнерство» як специфічного виду юридично оформленої довготривалої комплексної взаємодії державної влади або місцевого самоврядування та приватного сектору, що передбачає партнерські відносини публічних і приватних учасників та яка спрямована на вирішення соціально-економічних завдань національного й регіонального значення, зокрема на забезпечення розвитку інфраструктури, на основі об'єднання досвіду й очікуваних результатів, розподілу фінансових ризиків і відповідальності органів публічної влади та бізнесу з метою реалізації запланованих інвестиційних проєктів.

Співробітництво публічної влади та бізнесу, що виражається в ППП, – ключова передумова ефективного розвитку сучасного суспільства, оскільки за допомогою публічно-приватного партнерства створюються сприятливі умови та можливості для вирішення багатьох економічних проблем, які постають перед публічною владою. ППП – дієвий інструмент розвитку держави в цілому, окремих регіонів та об'єднаних територіальних громад, оскільки відбувається інвестування

суспільно важливих проєктів, залучення додаткових коштів у межах довгострокової взаємодії на національному, регіональному та місцевому рівнях з метою підвищення техніко-економічного рівня результатів господарювання.

У **другому розділі** – «Сучасний стан публічно-приватного партнерства об'єднаних територіальних громадах» – розкрито зміст понять «територіальна громада», «інфраструктура об'єднаної територіальної громади» та методологічні підходи до публічно-приватного партнерства в розвитку територіальних громад; висвітлено основи управління розвитком об'єднаних територіальних громад в Україні; окреслено чинники зацікавленості в публічно-приватному партнерстві держави, об'єднаної територіальної громади й бізнесу та його переваги в контексті розвитку інфраструктури ОТГ; визначено перешкоди впровадженню публічно-приватного партнерства на рівні місцевих громад в Україні.

Зазначено, що поняття «територіальна громада» вперше було використано в Конституції України, де в ст. 140 закріплено право територіальної громади як первинного суб'єкта місцевого самоврядування самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції й законів України.

На основі аналізу наукових джерел, застосування комплексу наукових підходів до визначення принципів доцільності взаємодії ОТГ, держави та приватного сектору в межах публічно-приватного партнерства виокремлено найсуттєвіші з них для суспільно значущих проєктів на регіональному й територіальному рівнях: рівність перед законом державних і приватних партнерів; заборона дискримінації прав партнерів; узгодження інтересів з метою отримання взаємної вигоди; справедливий розподіл ризиків між партнерами; пріоритетність інтересів держави і територіальної громади; довготривалість проєктів ППП. Публічно-приватне партнерство в контексті розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад, безумовно, має суттєві переваги, зокрема: для публічного сектору – делегування управлінських функцій управлінських функцій приватному сектору; зменшення інвестиційного навантаження на бюджет за рахунок залучення бізнесу; збільшення надходжень до місцевого бюджету від податків та інших платежів; збереження контролю за об'єктами ППП; розподіл соціальної відповідальності й потенційних ризиків між органом державної влади та приватним сектором; підвищення інвестиційної та інноваційної активності; можливість комплексно вирішувати еколого-економічні проблеми певного регіону; для ОТГ – розвиток соціальної інфраструктури; збільшення доходів громадян; диверсифікація економіки в громаді, особливо сільських територій, створення додаткових робочих місць; розвиток підприємницької ініціативи, набуття досвіду ведення бізнесу; підвищення рівня забезпечення соціальними послугами; поліпшення демографічної та екологічної ситуації; для бізнесу – підтримка з боку державних та місцевих органів влади; доступ до ресурсних та організаційно-правових можливостей публічного сектору; доступ до додаткових фінансових ресурсів публічного сектору; можливість отримати додаткові прибутки та інші вигоди; залучення дотаційних механізмів; зниження податкового тиску в процесі реалізації спільних проєктів; можливість розділити ризики і відповідальність із публічним сектором.

Найсуттєвішою особливістю організації публічно-приватного партнерства в забезпеченні розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад є

соціальна відповідальність приватних підприємців, які виступають учасниками ППП. На цей час в Україні існує 1490 місцевих територіальних громад, які відповідним чином зареєстровані та функціонують згідно з нормами чинного законодавства. Однією з найважливіших цілей адміністративної реформи є реорганізація ресурсних потоків, раціональне використання їх, створення нової інфраструктури, яка б оптимально виконувала соціальну функцію, відповідала запитам й очікуванням громадян, забезпечувала належний рівень їхнього життя та професійної діяльності.

Під інфраструктурою об'єднаної територіальної громади розуміють об'єкти ЖКГ; вулично-шляхову мережу; об'єкти водопостачання та водовідведення; об'єкти охорони здоров'я та соціального захисту населення; об'єкти освіти (школи, гімназії, ліцеї, дошкільні заклади, центри дитячої творчості); об'єкти культури (музеї, історичні та природні пам'ятки); об'єкти спорту, фізичної культури і туризму (тренувальні зали, плавальні басейни, стадіони, спортивні школи тощо); парки відпочинку; дитячі майданчики; вуличне освітлення тощо. Створення нових об'єктів інфраструктури, реалізація суспільно значущих проєктів потребують інтеграції фінансових ресурсів. Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку ОТГ розглянуто як комплекс заходів, спрямованих на виявлення наявних і залучення нових фінансових ресурсів суб'єктів управління розвитком місцевої громади, а також коштів зовнішніх інвесторів різних форм власності; як збалансовані фінансово-економічні відносини, що сприяють належному рівню бюджетного планування та прогнозування місцевих бюджетів, дають змогу підвищити ефективність видатків бюджетів місцевого самоврядування, спрямованих на соціально-економічний розвиток територіальних громад тощо. Проєкт ППП, що реалізується в ОТГ, запропоновано розглядати як інвестиційний проєкт, короткострокове поєднання засобів виробництва й ресурсів, спрямоване на отримання прибутку або його альтернативи у вигляді соціальних благ.

Найсуттєвішими перешкодами на шляху впровадження публічно-приватного партнерства на рівні ОТГ в Україні є: юридичні (низька якість нормативної бази та правозастосування, недостатня інституційна спроможність, слабка політика сприяння з боку держави, недостатність можливостей щодо захисту інтересів у судовому порядку); політичні (політична боротьба, тривалі затримки через політичні дебати, відсутність сильної політичної прихильності щодо ППП, неадекватна участь та нездатність керувати проєктами ППП); економічні (відсутність ефективних механізмів державної підтримки; економічна неготовність підтримки органів державної влади та бізнесу до здійснення ППП у територіальній громаді, нездатність місцевих фінансових установ забезпечити довгострокове фінансування, корупційні ризики в органах публічної влади, відсутність ефективних механізмів захисту прав власності, низький управлінський потенціал щодо розвитку партнерських відносин, відсутність внутрішнього ринку капіталів, високий рівень впливу монополій та олігархів на державному та місцевому рівнях, труднощі з отриманням іноземного фінансування, наявність валютного ризику тощо); технологічно-інтелектуальні (відсутність досвіду та компетенцій у публічному секторі й у приватних інвесторів, неузгоджена оцінка ризиків, дефіцит професіоналів для управління проєктами ППП, незабезпеченість усебічного

попереднього розгляду проєкту, зокрема, через відсутність інформації від публічного сектору); соціально-культурні (громадська опозиція, культурні перешкоди, невдоволення суспільства приватним сектором, обурення населення через зростання тарифів, відсутність довіри до публічно-приватного партнерства).

У **третьому розділі** – *«Концептуальні основи розвитку публічно-приватного партнерства в об'єднаних територіальних громадах України»* – визначено та схарактеризовано організаційний механізм розвитку публічно-приватного партнерства в Україні; розкрито соціально-економічні аспекти публічно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури ОТГ на прикладі Запорізької області; висвітлено роль ППП у подоланні негативного екологічного впливу промислових підприємств на об'єкти об'єднаних територіальних громад; розроблено концептуальну модель забезпечення розвитку інфраструктури ОТГ; окреслено перспективи соціально-економічного та культурного розвитку інфраструктури 67 об'єднаних територіальних громад Запорізької області.

Концептуальні основи розвитку публічно-приватного партнерства в об'єднаних територіальних громадах України та авторські ідеї з порушеної проблеми відображено в концептуальній моделі забезпечення розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад в умовах публічно-приватного партнерства (рис. 1), яка включає: мету, суб'єкти взаємодії публічно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад (держава, об'єднана територіальна громада, бізнес); нормативну базу ППП у розвитку інфраструктури ОТГ; принципи взаємодії в контексті публічно-приватного партнерства; об'єкти розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад; найпривабливіші сфери для реалізації ППП у розвитку інфраструктури ОТГ; етапи реалізації проєктів розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад; компоненти відповідності приватних партнерів для ППП у розвитку інфраструктури ОТГ та критерії відбору приватних партнерів для публічно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури ОТГ до кожного з компонентів, а також переваги впровадження ППП та очікуваний результат.

Вигодами від публічно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад для органів державної влади є: вирішення соціально-економічних проблем регіону; залучення інвестицій; зацікавленість у довгострокових результатах; збільшення прозорості довгострокових результатів; збільшення прозорості бізнесу та зниження рівня корупції; економія коштів державного або місцевого бюджету; розвиток інфраструктури, упровадження нових технологій, управлінських методів; використання досвіду приватних компаній; сприяння розвитку малого та середнього бізнесу; збереження й створення нових робочих місць.

Для ОТГ – покращення якості життя населення; модернізація інфраструктури об'єднаних територіальних громад; зростання економіки регіону; гарантія отримання робочих місць; задоволення попиту населення; підвищення ефективності публічних послуг; участь мешканців ОТГ у її суспільному житті; розвиток гуманітарної сфери (охорона здоров'я, освіта, культура, туризм та спорт); захист довкілля; стимулювання та підтримка ініціатив щодо розвитку інфраструктури об'єднаної територіальної громади тощо.

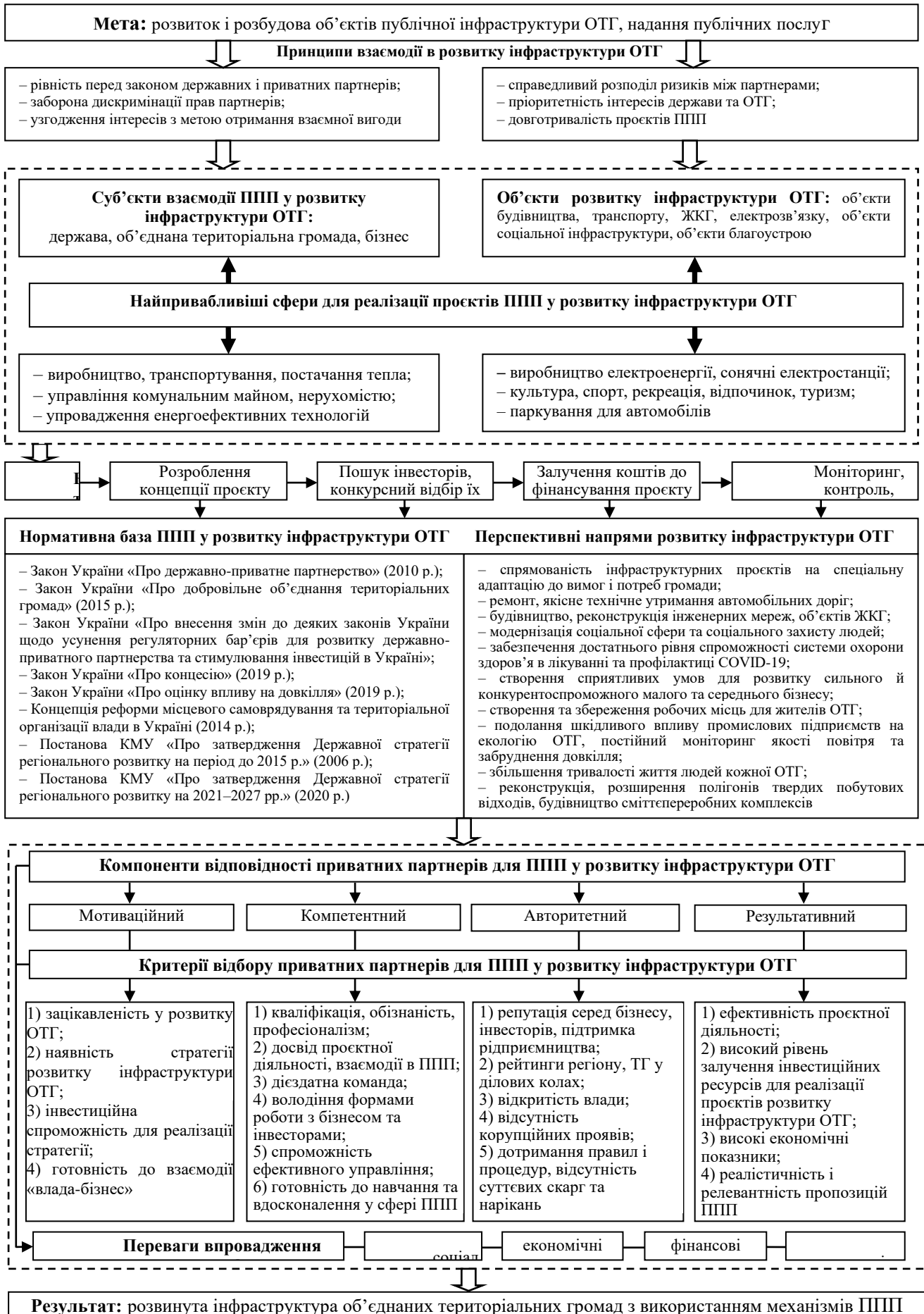

Рис. 1. Концептуальна модель забезпечення розвитку інфраструктури ОТГ в умовах ППП

Для бізнесу – довготривалість договорів ППП; державні гарантії та політична підтримка; ефективніший менеджмент інвестиційних проєктів; доступ до об'єктів інфраструктури та ЖКГ й участь у їхньому будівництві та реконструкції; можливість отримання пільгових кредитів для проєкту в межах ППП; збільшення прозорості партнерської взаємодії; підвищення статусу та привабливості, зростання іміджу в бізнесових структурах і суспільстві завдяки участі у ППП; зниження бюрократичних бар'єрів; розподіл ризиків проєкту між учасниками взаємодії.

Зазначено, що створення нових об'єднаних територіальних громад та їхніх об'єднань супроводжується отриманням нового самостійного статусу, більших повноважень та ресурсів і розширених можливостей розпоряджатися ними. Однак, при одночасному розширенні прав не всі ОТГ, які нещодавно об'єдналися в одну територіальну одиницю, були готовими управляти об'єктами інфраструктури, забезпечувати умови для їхньої реконструкції, до розвитку сфери якісних публічних послуг, що й стало основною метою публічно-приватного партнерства органів державного управління на місцевому рівні та бізнесу.

Результативність та ефективність такої взаємодії, передусім, залежить від того, наскільки правильно побудовано організаційний механізм розвитку ППП і якою мірою враховано всі зовнішні та внутрішні, позитивні й негативні чинники, що певним чином впливають на розвиток інфраструктури конкретної територіальної громади в умовах децентралізації згідно з Концепцією реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (2014 р.).

Об'єктом публічно-приватного партнерства держави, органів місцевого самоврядування й бізнесу переважно є майно, що потребує реконструкції чи будівництва, та публічні послуги для громадян, юридичних і фізичних осіб (охорона здоров'я, соціальний захист, комунікаційні та побутові послуги, духовне та культурне самовираження тощо); об'єкти будівництва, транспорту, енергетики, кабельної каналізації електрозв'язку, будинкової розподільної мережі комунальної власності; об'єкти житлового фонду, гуртожитки, заклади освіти, заклади культури (крім кінотеатрів), фізичної культури та спорту, охорони здоров'я (крім санаторіїв, профілакторіїв, будинків відпочинку та аптек), соціального забезпечення, дитячі оздоровчі табори; об'єкти благоустрою (зелені насадження; мережі зливової системи каналізації магістралей доріг; мережі зовнішнього освітлення, які є комунальною власністю міста; міські пляжі; міські фонтани; утримання та благоустрій міських кладовищ; будівництво нових, капітальний ремонт та реконструкція діючих об'єктів комунального господарства; утримання, якість ремонту та будівництво міських шляхів, обладнання їх пристроями регулювання дорожнього руху; утримання, якість ремонту та будівництво мостових споруд).

Наприклад, за 2020 р. виконання доходів загального фонду бюджетів об'єднаних територіальних громад Запорізької області (без урахування трансфертів) становило 1538,8 млн грн, або 73,6% плану на рік. Порівняно з аналогічним періодом 2019 р. надходження зросли на 48,3 млн грн, або на 3,2%. За кошти Державного фонду регіонального розвитку в області завершено будівництво водно-спортивного комплексу (плавального басейну) в м. Мелітополь; триває реконструкція плавального басейну комунального закладу «Запорізька обласна

школа вищої спортивної майстерності». У межах програми Президента України «Велике будівництво» в області завершено реконструкцію футбольного поля у Запорізькій гімназії № 8, стадіону «Таврія» у м. Василівка; будівництво стадіонів у м. Запоріжжя та у смт Комишуваха тощо.

Ключовими напрямками Стратегії розвитку міста Запоріжжя до 2028 р., Плану заходів з її реалізації на 2021–2024 рр., Програм соціально-економічного та культурного розвитку Запорізької області на 2019–2021 рр. визначено: зростання конкурентоспроможності економіки регіону; створення умов для сталого розвитку об'єднаних територіальних громад; підвищення інвестиційної привабливості та збільшення обсягу залучених інвестицій в економіку області; формування позитивного економічного й інвестиційного іміджу регіону; залучення інвестицій з усіх джерел фінансування та спрямування їх на реалізацію наймасштабніших інфраструктурних проєктів, моніторинг їхнього ефективного використання; розробка та затвердження Регіональної програми будівництва, реконструкції, модернізації об'єктів інфраструктури, соціально-культурного та екологічного призначення по Запорізькій області на період до 2024 р. та в її межах виконання запланованих проєктів; створення сприятливих умов для відновлення та розвитку малого та середнього підприємництва; реалізація державної політики щодо надання кредитно-фінансової підтримки малому і середньому бізнесу, підтримка підприємницьких ініціатив та орієнтації молоді на започаткування власного бізнесу; пошук потенційних інвесторів і популяризація інвестиційного потенціалу в національному та міжнародному інформаційному просторах; проведення роботи щодо супроводу інвесторів під час їхньої роботи на території області відповідно до вимог чинного законодавства України; забезпечення інформаційної та консультаційної підтримки; організація та проведення в області бізнес-форумів, конференцій тощо за участю представників ділових кіл України та зарубіжних країн; систематичне проведення оцінювання інвестиційного клімату; розробка заходів для поліпшення регуляторного середовища, прозорості ринку землі, дозвільних і погоджувальних процедур; організаційно-фінансове забезпечення функціонування інтернет-ресурсів, що демонструють інвестиційну привабливість Запорізької області та сприяють залученню інвестицій тощо.

Серед заходів реалізації зазначених програм виокремлено такі: розробка та затвердження обласної програми «Питна вода Запорізької області» на 2021–2025 роки» та реалізація в межах її виконання запланованих проєктів; втілення в життя Програми забезпечення житлом учасників антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони; виконання обласної програми «Молодій запорізькій родині – доступне житло» на 2018–2022 рр. (рішення обласної ради від 01.03.2018 № 66, зі змінами) за рахунок надання довгострокових кредитів; організація та проведення інвестиційного щорічного форуму «InCo Forum Integration & Cooperation» для залучення міжнародних організацій, іноземних інвесторів та промоції регіону серед ділових кіл країн світу; координація роботи діючих проєктів міжнародної технічної допомоги та сприяння залученню нових проєктів для роботи на території області; пошук нових ринків збуту для запорізьких експортерів з подальшим укладанням

Угод про співробітництво з певним регіоном іноземної країни та реалізація спільних проєктів у рамках вже діючих Угод; співпраця з установою «Агенція регіонального розвитку Запорізької області» у частині підвищення інвестиційної привабливості регіону, залучення інвестиційних ресурсів, у тому числі кредитних, та матеріально-технічної допомоги; сприяння реалізації масштабних інвестиційних проєктів будівництва парків вітрових електростанцій на території Мелітопольської, Приазовської (інвестор – компанія «EuroCape New Energy», загальний обсяг інвестицій: 700 млн євро), Якимівської – вітропарк «Zorphia» (інвестор – норвезька компанія NBT, загальний обсяг інвестицій: 1,2 млрд євро) об'єднаних територіальних громад області; запровадження системного моніторингу та оцінювання якості надання публічних послуг тощо.

Основною метою Програми економічного і соціального розвитку м. Запоріжжя на 2021 р. є реалізація комплексної системи заходів, спрямованих на безпечні умови для економічного та інвестиційного розвитку міста, збереження робочих місць та добробут населення в умовах поширення гострої хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARSCoV-2.

Згідно із цією програмою пріоритетами є: покращення місцевого бізнес-клімату; підтримка підприємницької ініціативи й інноваційної та експортної галузі підприємництва; комплексний благоустрій території міста та розвиток інфраструктури Запорізької об'єднаної територіальної громади у сфері дорожнього; мостового та зеленого господарства; зовнішнє освітлення міста; реконструкція та капітальний ремонт вулично-шляхової мережі міста для покращення технічного стану доріг міста та мостових споруд; створення належних умов безпеки руху на дорогах та сучасних елементів дорожнього сервісу; забезпечення освітлення стратегічно важливих об'єктів міста (мостів, магістралей міста, соціально-культурних та архітектурно-знакових споруд); забезпечення реалізації державної політики у сфері обслуговування, спрямованої на подальший розвиток підприємницької діяльності та задоволення потреб мешканців міста у товарах та послугах відповідно до чинних стандартів тощо.

Програмою соціально-економічного та культурного розвитку Запорізької області на 2021 р. та Програмою економічного і соціального розвитку м. Запоріжжя на 2021 р. передбачено основні об'єкти розвитку Запорізької ОТГ (утвореної 12.06.2020 із Запорізької міської ради обласного значення, площею 278,01 км², з населенням кількістю 738 728 осіб). Так, після довготривалої перерви у 2020 р. відновлено: будівництво автотранспортної магістралі через р. Дніпро в м. Запоріжжі; під'їзд до о. Хортиця. Переможцем тендеру на будівництво об'єкта визначено турецьку компанію Onur Taahhut. З метою з'єднання двох берегів – Хортицького району та о. Хортиця в цілодобовому режимі виконуються будівельні роботи на спорудах № 1 (естакада через автомобільну дорогу і залізницю), № 2 (шляхопровід через залізницю), № 3 (естакада на підходах до мосту через р. Старий Дніпро), № 4 (балковий міст через р. Старий Дніпро) та № 5 (з'їзд з мосту через р. Старий Дніпро); ремонт та експлуатаційне утримання в належному технічному стані автомобільних доріг; встановлення на території області обладнаних стаціонарних автоматизованих постів контролю забруднення

навколишнього середовища; продовження співпраці з суб'єктами господарювання, об'єкти яких належать до першої групи підприємств-забруднювачів повітря, з метою покращення атмосферного повітря у м. Запоріжжя, зокрема у рамках Меморандуму між ПАТ «Запоріжсталь» та Запорізькою обласною державною адміністрацією, укладеного 21.10.2020; розбудова й модернізація інженерних мереж та інших об'єктів комунального господарства; подальше впровадження ефективних форм управління житловими будинками та сприяння створенню конкурентних умов на ринку житлово-комунальних послуг тощо.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало змогу сформулювати загальні висновки.

1. Розкрито сутність понять «публічно-приватне партнерство», «інфраструктура об'єднаної територіальної громади». Поняття «публічно-приватне партнерство» визначено як інноваційну довгострокову контрактну угоду щодо розвитку інфраструктури й надання публічних послуг шляхом використання коштів, досвіду та мотивації приватного сектору у сферах, що зазвичай входять до відповідальності уряду. На основі аналізу теоретичних джерел і наукових досліджень запропоновано авторське визначення поняття «публічно-приватне партнерство» як специфічного виду юридично оформленої довготривалої комплексної взаємодії державної влади або місцевого самоврядування та приватного сектору, що передбачає партнерські відносини публічних і приватних учасників і яка спрямована на вирішення соціально-економічних завдань національного та регіонального значення, зокрема на забезпечення розвитку інфраструктури, на основі об'єднання досвіду й очікуваних результатів, розподілу фінансових ризиків і відповідальності органів публічної влади та бізнесу з метою реалізації запланованих інвестиційних проєктів. Інфраструктуру об'єднаної територіальної громади становлять об'єкти ЖКГ; вулично-шляхова мережа; об'єкти водопостачання та водовідведення; об'єкти охорони здоров'я та соціального захисту населення; об'єкти освіти (школи, гімназії, ліцеї, дошкільні заклади, центри дитячої творчості); об'єкти культури (музеї, історичні та природні пам'ятки); об'єкти спорту, фізичної культури і туризму (тренувальні зали, плавальні басейни, стадіони, спортивні школи тощо); парки відпочинку; дитячі майданчики; вуличне освітлення тощо.

2. Висвітлено зарубіжний досвід організації публічно-приватного партнерства в державному управлінні. З'ясовано, що процес упровадження публічно-приватного партнерства в кожній країні має свої особливості, механізми, інструменти його функціонування, що є найоптимальнішими для специфіки політичного, економічного, соціального розвитку. Проте спільною рисою виступає взаємовигідне співробітництво держави та приватного сектору з метою реалізації проєктів суспільної значущості шляхом залучення бізнесу до реалізації стратегій соціально-економічного розвитку держави, у тому числі інфраструктури об'єднаних територіальних громад.

3. Відстежено генезу наукової думки щодо розвитку публічно-приватного партнерства в системі державного управління загалом та його особливостей у

контексті місцевого самоврядування й об'єднаних територіальних громад зокрема. Встановлено, що наразі досліджено багато аспектів порушеної проблеми, зокрема такі: особливості ППП у контексті місцевого самоврядування; тіньова економіка в контексті місцевого самоврядування; державне та регіональне управління, корпоративне управління соціальним розвитком ОТГ, запобігання кризовим явищам в управлінні територіальним розвитком, методологічні засади формування й нарощення потенціалу розвитку територій, формування та реалізація інноваційної соціально орієнтованої моделі розвитку територій в Україні; підготовка й реалізація проєктів публічно-приватного партнерства; приватне партнерство як основний механізм розвитку інфраструктури регіону; організація участі ОТГ у вирішенні питань місцевого розвитку; інституційний розвиток публічно-приватного партнерства в системі державного управління; особливості розвитку об'єднаних територіальних громад в аграрно-промислових регіонах України; теоретичне забезпечення розвитку економіки знань засобами ППП у регіонах України; інституціональний механізм публічно-приватного партнерства в Україні в контексті децентралізації влади тощо.

4. Окреслено нормативно-правові засади та принципи реалізації публічно-приватного партнерства в Україні в умовах децентралізації. Концептуальні ідеї публічно-приватного партнерства в забезпеченні розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад ґрунтуються на засадах Конституції України (1996 р.), ключових положеннях Законів України «Про державно-приватне партнерство» (2010 р.), «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (2015 р.), «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україні» (2015 р.), «Про концесію» (2019 р.), «Про оцінку впливу на довкілля» (2019 р.); Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (2014 р.), Постанов КМУ «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 р.» (2006 р.), «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 рр.» (2020 р.) тощо.

5. Визначено методологічні підходи до публічно-приватного партнерства в розвитку об'єднаних територіальних громад. На основі аналізу наукових джерел, застосування комплексу наукових підходів до визначення принципів доцільності взаємодії об'єднаної територіальної громади, держави та приватного сектору в межах публічно-приватного партнерства виокремлено найважливіші для суспільно значущих проєктів на регіональному й територіальному рівнях принципи: рівність перед законом державних і приватних партнерів; заборона дискримінації прав партнерів; узгодження інтересів з метою отримання взаємної вигоди; справедливий розподіл ризиків між партнерами; пріоритетність інтересів держави та ОТГ; довготривалість проєктів ППП. Найсутєвішою особливістю організації публічно-приватного партнерства в забезпеченні розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад є соціальна відповідальність приватних підприємців, які виступають учасниками ППП.

6. Охарактеризовано перспективні напрями впровадження зарубіжного досвіду публічно-приватного партнерства на території України, зокрема в контексті розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад: спрямованість інфраструктурних проєктів на спеціальну адаптацію до вимог і потреб ОТГ; ремонт, якісне технічне утримання автомобільних доріг; будівництво, реконструкція інженерних мереж, об'єктів ЖКГ; модернізація соціальної сфери та соціального захисту людей; забезпечення достатнього рівня спроможності системи охорони здоров'я в лікуванні та профілактиці COVID-19; створення сприятливих умов для розвитку сильного й конкурентоспроможного малого та середнього бізнесу; створення та збереження робочих місць для жителів громади; подолання шкідливого впливу промислових підприємств на екологію об'єднаних територіальних громад, постійний моніторинг якості повітря та забруднення довкілля; збільшення тривалості життя людей ОТГ; реконструкція, розширення полігонів твердих побутових відходів, будівництво сміттєпереробних комплексів.

7. Розроблено концептуальну модель забезпечення розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад в умовах публічно-приватного партнерства, в якій відображено авторські ідеї з порушеної проблеми. Модель охоплює: мету, суб'єктів взаємодії ППП у розвитку інфраструктури ОТГ (держава, об'єднана територіальна громада, бізнес); нормативну базу публічно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури ОТГ; принципи взаємодії в контексті ППП; об'єкти розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад; найпривабливіші сфери для реалізації ППП у розвитку інфраструктури ОТГ; етапи реалізації проєктів розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад; компоненти відповідності приватних партнерів для ППП у розвитку інфраструктури ОТГ (мотиваційний, компетентний, авторитетний, результативний) та критерії відбору приватних партнерів для публічно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури ОТГ до кожного з компонентів, а також переваги впровадження ППП у територіальних громадах та очікуваний результат.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації, що висвітлюють основні наукові результати дисертації

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Мостовий В. О. Теорія ігор в механізмі публічно-приватного партнерства на рівні місцевих громад. *Держава та регіони*. 2017. № 3. С. 72–75.

2. Мостовий В. О. Публічно-приватне партнерство в Україні: історія зародження та еволюція. *Публічне управління та адміністрування в Україні*. 2020. Вип. 20. С. 142–149.

3. Мостовий В. О. Основні перешкоди впровадження публічно-приватного партнерства в Україні. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. № 19. С. 132–138.

4. Мостовий В. О. Світовий досвід публічно-приватного партнерства. *Право та державне управління*. 2021. № 1. С. 237–242.

Стаття в зарубіжному періодичному науковому виданні

5. Мостовий В. О. Економічні аспекти публічно-приватного партнерства в Україні. *KELM*. 2021. № 4 (32). С. 41–47.

Публікації, що додатково відображають наукові результати дисертації та засвідчують обов'язкову апробацію матеріалів дисертації

Матеріали конференцій

6. Мостовий В. О. Основи мотивації підприємців щодо участі в інфраструктурних проектах. *Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 листопада 2017 р.). Запоріжжя, 2017. С. 494–496.

7. Мостовий В. О. Сфери інтересів сторін при застосуванні механізмів публічно-приватного партнерства у муніципальних утвореннях. *Державне і муніципальне управління: теорія, методологія, практика* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 2–3 березня 2018 р.). Запоріжжя, 2018. С. 90–91.

8. Мостовий В. О. Структурні аспекти економіки місцевих громад. *Державне управління в Україні: виклики та перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 11–12 травня 2018 р.). Запоріжжя, 2018. С. 82–83.

9. Мостовий В. О. Сутність партнерства у великих соціальних утвореннях. *Проблеми управління економічним потенціалом регіонів* : зб. наук. пр. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 6 листопада 2018 р.). Запоріжжя, 2018. С. 20–21.

10. Мостовий В. О. Економічні функції органів місцевого самоврядування у забезпеченні розвитку місцевих громад. *Сучасні тенденції розвитку менеджменту* : матеріали Міжрегіон. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених (м. Запоріжжя, 21 березня 2018 р.). Запоріжжя, 2018. С. 14–15.

11. Мостовий В. О. Публічно-приватне партнерство у контексті розвитку сільських громад. *Підприємництво в аграрній сфері: глобальні виклики та ефективний менеджмент* : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 12–13 лютого 2020 р.) : у 2 ч. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. Ч. 2. С. 324–326.

12. Мостовий В. О. Публічно-приватне партнерство як спосіб вирішення функціональних проблем муніципальних утворень. *Молода наука-2020* : матеріали XIII Університетської наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Запоріжжя, 13–15 квітня 2020 р.) : у 5 т. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. Т. 3. С. 51–52.

АНОТАЦІЯ

Мостовий В. О. Публічно-приватне партнерство в забезпеченні розвитку інфраструктури територіальних громад. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління зі спеціальності 25.00.04 – місцеве самоврядування. – Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2021.

У дисертації розкрито історико-управлінський аспект розвитку публічно-приватного партнерства. Відстежено генезу наукової думки щодо розвитку публічно-приватного партнерства в системі державного управління загалом та його

особливостей у контексті місцевого самоврядування та об'єднаних територіальних громад зокрема. Окреслено нормативно-правові засади та принципи реалізації публічно-приватного партнерства в Україні в умовах децентралізації.

Запропоновано авторську дефініцію поняття «публічно-приватне партнерство» як специфічного виду юридично оформленої довготривалої комплексної взаємодії державної влади або місцевого самоврядування та приватного сектору, що передбачає партнерські відносини публічних і приватних учасників та яка спрямована на вирішення соціально-економічних завдань національного й регіонального значення, зокрема на забезпечення розвитку інфраструктури, на основі об'єднання досвіду й очікуваних результатів, розподілу фінансових ризиків і відповідальності органів публічної влади та бізнесу з метою реалізації запланованих інвестиційних проєктів. Охарактеризовано організаційний механізм розвитку публічно-приватного партнерства в Україні. Проаналізовано методологічні підходи до публічно-приватного партнерства в розвитку об'єднаних територіальних громад. Висвітлено основи управління розвитком територіальних громад в Україні. З'ясовано чинники зацікавленості в публічно-приватному партнерстві держави, об'єднаної територіальної громади й бізнесу та його переваги в контексті розвитку інфраструктури ОТГ.

Виявлено перешкоди для впровадження публічно-приватного партнерства на місцевому рівні. Визначено принципи взаємодії в контексті публічно-приватного партнерства; об'єкти розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад. Охарактеризовано найпривабливіші сфери для реалізації проєктів публічно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад. Окреслено етапи реалізації проєктів розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад у межах публічно-приватного партнерства.

Встановлено компоненти відповідності приватних партнерів для ППП у розвитку інфраструктури об'єднаної територіальної громади (мотиваційний, компетентний, авторитетний, результативний) та критерії відбору приватних партнерів для публічно-приватного партнерства в розвитку інфраструктури ОТГ до кожного з компонентів. Розглянуто позитивні моменти впровадження публічно-приватного партнерства в територіальних громадах та очікуваний результат. Підкреслено, що найсуттєвішою особливістю організації публічно-приватного партнерства в забезпеченні розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад є соціальна відповідальність приватних підприємців, які виступають учасниками ППП. Висвітлено роль публічно-приватного партнерства у подоланні негативного екологічного впливу промислових підприємств в об'єднаних територіальних громадах Запорізької області.

Розроблено та науково обґрунтовано концептуальну модель забезпечення розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад в умовах публічно-приватного партнерства. Розглянуто роль публічно-приватного партнерства в подоланні негативного екологічного впливу промислових підприємств в ОТГ. Визначено перспективи соціально-економічного та культурного розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад Запорізької області.

Ключові слова: взаємодія, державне управління, децентралізація, інфраструктура, місцеве самоврядування, об'єднана територіальна громада, публічно-приватне партнерство, розвиток.

SUMMARY

Mostovy V. O. Public-private partnership in ensuring the development of territorial communities infrastructure. – Qualified scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Public Administration, specialty 25.00.04 – Local Government. – Classic Private University, Zaporizhzhia, 2021.

The dissertation reveals the historical and management aspect of development of public-private partnership. The paper observes the genesis of scientific thought on development of public-private partnership in system of public administration in general and its features in the context of local self-government and united territorial communities in particular. The normative and legal fundamentals and principles of realization of public-private partnership in Ukraine are outlined under conditions of decentralization. The foreign experience of regulation of public-private partnership in ensuring the development of united territorial communities infrastructure and the prospects for its use in Ukraine are determined. The author proposes his own definition for the term «public-private partnership». The organizational mechanism of public-private partnership development in Ukraine is described. Methodological approaches to public-private partnership in development of united territorial communities are analyzed.

The fundamentals of management of territorial communities development in Ukraine are highlighted. The factors of interest in public-private partnership of a state, territorial community and business are outlined, as well as its advantages in the context of development of united territorial communities infrastructure. Obstacles to implementation of public-private partnership at local level are identified. The components of compliance of private partners for PPP in the development of local community infrastructure (motivational, competent, authoritative, final) and the criteria for selecting private partners for public-private partnership in the development of local community infrastructure to each of the components. A conceptual model of ensuring the development of united territorial communities infrastructure in the context of public-private partnership is developed and scientifically substantiated. The role of public-private partnership in overcoming a negative environmental impact of industrial enterprises in local communities is considered. Prospects for social, economic and cultural development of united territorial communities infrastructure of Zaporizhzhia region are determined. It is emphasized that the most important feature of the organization of public-private partnership in ensuring the development of the infrastructure of united territorial communities is the social responsibility of private entrepreneurs who are participants in the public-private partnership. The role of public-private partnership in overcoming the negative environmental impact of industrial enterprises in the united territorial communities of Zaporizhzhia region is highlighted.

Key words: development, decentralization, interaction, infrastructure, local government, public-private partnership, state management, territorial community.

МОСТОВИЙ ВАЛЕРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

**ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО
В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**

25.00.04 – місцеве самоврядування

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Підписано до друку 17.08.2021.

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк різнографний. Гарнітура Times.

Умовн.-друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9. Тираж 150 пр. Зам. № 20-2021//22АБ

Видавець та виготовлювач
Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК, № 3321 від 25.11.2008